

IONUȚ VULPESCU

**PLATFORMA
#ROMANIAN
CULTURE
AFTER
LOCKDOWN**

Plan pentru relansarea
financiară a sectorului cultural
românesc postpandemie

COLAPSUL PROFESIILOR LIBERALE, ÎNTR-UN GUVERN LIBERAL

CONSECINȚELE IZOLĂRII POLITICE A CULTURII ȘI A ARTIȘTILOR FAȚĂ DE SOCIETATE

De aproape trei luni, instituțiile de cultură din România au suspendat activitățile publice. Rând pe rând, teatrele, muzeele, filarmonicile și cinematografele au capitulat. Pandemia a distanțat social artiștii de public, iar marea provocare a fost aceea de a nu izola cultura, în ansamblul ei, de societatea căreia îi oferă nu doar o identitate și un sens al normalității, dar și resurse terapeutice. Această provocare a fost *testul guvernării liberale*, pe care Ministerul Culturii l-a picat. Unii artiști au jucat cu scena goală și ușile închise, folosind internetul ca singura cale de acces către un public care a avut șansa să se solidarizeze prin prisma artei. Concertele s-au auzit exclusiv în difuzoare, iar plimbările la muzeu au fost înlocuite de tururi virtuale. Artiștilor le-a fost clar că *arta nu trebuie să intre în carantină, ci să se facă din carantină*. Dar aceasta este cu neputință dacă artiștii sunt tot mai „izolați” de resurse. **Sarcina prin excelență a unui guvern liberal era aceea de a salva profesiile liberale.** În timpul pandemiei însă, s-au liberalizat ignoranța și insensibilitatea față de vulnerabilitățile profesiilor liberale.

Proasta guvernare a sectorului cultural transformă execuția politicilor publice într-un mare proiect „necropolitic”, în care comunitățile artistice se arată tot mai vulnerabile, dezavantajate, excluse și împinse la periferia societății și spre resturile bugetului de stat, acolo unde nu le-a fost locul niciodată.

În acest moment, sectorul cultural somatizează politic efectele crizei ideologiilor și absența polului de expertiză în administrarea Ministerului Culturii.

Impredictibilitatea este principala sursă de angoasă și dezechilibru, deopotrivă afectiv și financiar, în sectorul cultural. *Execuția actului cultural este declarată ca fiind relativă la evoluția pandemică*. Or, nimeni nu știe, cu certitudine, în ciuda tuturor studiilor științifice, cât va dura această boală. De aceea, *incertitudinea sanitară* este dublată, pentru artiști, de o *incertitudine vitală*, cu privire la mijloacele de subsistență. Așa cum pentru domeniul educațional au fost găsite soluții prin care *continuitatea actului pedagogic* este proiectată pragmatic și financiar, tot astfel, va trebui să găsim soluții pentru **continuitatea actului cultural**. Acest principiu este lacunar în politicile culturale actuale.

Oriunde ne-am uita în planurile de sprijin pentru elaborarea fondurilor de urgență ale sectorului cultural în statele europene, constatăm că eficiența politicilor culturale de stat este validată prin capacitatea lor de a asigura *viabilitatea actului cultural independent de impredictibilitatea evoluției pandemiei*. Nu putem governa cultura după valorile bolii și nici după predicțiile care anunță ruleta sănătății și a normalității cu *deadline* fie în toamnă, fie la mijlocul anului următor. De pildă, în Franța, în ciuda unui pachet de salvare de 22 milioane de euro [sumă departe de alocările bugetare autohtone], pe care Ministerul Culturii l-a deblocat încă din martie pentru protejarea sectorului cultural, artiști precum Deneuve și Dujardin l-au interpellat pe Președintele Macron, solicitându-i prelungirea fondului de urgență cel puțin până în septembrie. Protestul artiștilor, dus prin firmamentul scrisorilor deschise, a conchis asupra faptului că în absența unei asemenea măsuri, **„cultura nu va fi la inima Franței, ci la genunchii ei, pentru o lungă perioadă de timp”**. **În România, cultura rezistă nu la genunchii, ci la talpa țării, și asta nu de pe urma unei măsuri adoptată de guvernul liberal, ci în baza alocării a 2% din încasările Loteriei Române către Administrația Fondului Cultural Național [AFCN] printr-o Ordonanță de Urgență promovată de Guvernul PSD în martie 2015**. Trebuie spus că în ultimii cinci ani, așadar atât înainte de pandemie, cât și după aceasta, întreaga finanțare a independențelor din sectorul cultural a fost susținută și promovată preponderent de fondurile obținute de pe urma acestei Ordonanțe, dată de un guvern de stânga. Ordonanța a adus AFCN-ului, în perioada 2015-2020, 142.804.159,08 lei [Anexa 1 a acestui raport cuprinde situația eșalonată a sumelor virate lunar de către Compania Națională Loteria Română S.A. în perioada 2015-2020, pe fiecare an calendaristic]. **Dacă astăzi, în rândul așa-ziselor măsuri de stimulare a sectorului cultural în timpul pandemiei, Ministrul Culturii îi „încurajează pe cei dornici”, după cum vedem prin bilețele scrise de mână și fluturate în videoconferințe, să aplice la sesiunile de finanțare AFCN, acest lucru e posibil pentru că Fondul Cultural Național a continuat să existe în folosul operatorilor culturali cu mult înainte de apariția corona-crisei**. Ce a făcut însă Ministerul Culturii pentru a stimula competitivitatea și continuitatea actului cultural în perioada pandemiei? A lansat programul *Access Online*, prin care au fost finanțate 270 de proiecte din 600 depuse, 330 fiind considerate neeligibile pentru că aplicații nu au depus și un dosar fizic, în plină pandemie. De altfel, chiar Ministrul Culturii a recunoscut că exista o ambiguitate normativă cu privire la caracterul obligatoriu al depunerii aplicației de finanțare și în format letric, și cu toate acestea, programul a fost calificat drept un „real succes”. Pe fondul acestor derapaje, *activismul artistic pentru diferite cauze sociale s-a transformat în activism pentru sustenabilitatea culturii*. Voluntar, artiștii s-au coalizat dezvoltând propuneri pentru relansarea sectorului cultural, toate convergând către **nevoia clară de a dezvolta un fond de urgență pentru cultură**.

Politic, absența unui sistem de protecție și asistență socială a artiștilor se califică drept iresponsabilitate. Social și moral, inexistența acestor constructe se poate traduce cel puțin ca ignoranță, cel mult ca dispreț, față de comunitatea artiștilor români. A ne întoarce la normalitatea sectorului cultural, de dinainte de pandemie, e doar un exercițiu de imaginație, un pretext bun pentru un scenariu în care orice resurse ai aloca, rezultatul va fi o distribuție slabă. Acesta este momentul în care accepțiunea normalității va trebuie reconsiderată: nu rebranduirea culturii autohtone e o exigență, ci regândirea normalității execuției actului cultural. Nu ne putem „întoarce” la normalitatea sectorului cultural de dinainte de pandemie, pentru că aceasta nu există: **absența unui fond de urgență pentru cultură, respectiv inexistența unui sistem de asigurare și protecție socială a artiștilor nu reprezintă coordonate ale normalității**.

Totodată, guvernarea prin frică a devenit o a doua boală a spațiului public. *Or, lumea artei trăiește de două ori frica: față de boală și față de insecuritatea locului de muncă, față de primejdiile vieții și față de insuficiența resurselor care întrețin și dezvoltă viața*. 2000 de lei pe lună pentru lucrătorii din

teatre și 1300 lei pe lună pentru tehnicieni; 75% din salariul minim pe economie pentru angajații sectorului cultural: acestea sunt cifre ale subzistenței, nu existenței. **Lupta pentru demnitatea vieții artiștilor este, de fapt, bătălia noastră pentru umanism. La aceste cifre însă, ea a fost transformată într-o luptă pentru umanitate.**

Viitorul diversității formelor de manifestare artistică va fi destinal modelat de afectarea inegală a subdomeniilor sectorului cultural de către pandemie. Reziliența comunității culturale autohtone, adaptarea principiilor artelor libere la noile tehnologii creative și receptarea bunurilor culturale de către public, atât după criterii dezinteresate cât și utilitarist-sociale, reprezintă principalele teme de discuție care ar trebui să profileze agenda dezbaterilor publice din acest domeniu. Pandemia afectează atât orizontul producției de artă, cât și al consumului și distribuției produselor artistice. Mediul virtual este o platformă globală competitivă în care atașamentul comunităților artistice pentru standardele spațiilor expoziționale clasice va fi radical impactat de noi orizonturi de așteptare estetică. Deși activismul artistic pre-pandemie a susținut deopotrivă valorile culturii naționale și paradigma globalizării, încercând să creeze spații de urgență între acestea, în timpul corona-crisei cultura a devenit principalul vector de acomodare a acestor două dimensiuni în numele solidarității. Sectorul cultural a confruntat, astfel, evidențierea a două particularități esențiale ale acestui domeniu: **vulnerabilitatea financiară, acutizată în urma impactului sistării activităților publice**, respectiv **capacitatea exclusivă de a mobiliza sferele publice în numele empatiei și umanității.**

*Colapsul financiar al sectorului cultural este nu numai o consecință a efectelor pandemiei asupra sistării activităților publice din domeniu. **Trebuie recunoscut faptul că profesionalizarea artistului este înțeleasă ca proces relativ la o piață independentă, în care munca este orchestrată sezonier, fragmentat, prin proiecte pe termen scurt și mediu.*** Prin urmare, o bună perioadă de timp, caracterul temporar al angajamentelor formale ale artiștilor față de organizațiile culturale a fost considerat o *trăsătură morfologică a domeniului culturii*, fără a fi evaluate radical consecințele acestui fapt asupra asigurării și protecției sociale a artiștilor ca o categorie vulnerabilă. **Nu este suficient însă să considerăm că, în timpul pandemiei, artiștii independenți confruntă dezavantajele unui profil profesional liberal.** A *gândi planuri de redresare a sectorului cultural plecând doar de la efectele pandemiei este o capcană: vulnerabilitățile mobilității și dinamicii aferente vieții profesionale a artiștilor independenți sunt permanente și nu reprezintă trăsături contingente corona-crisei.* În același timp, absența unui plan de redresare a Culturii, după pandemie, este cauzată de alte două aspecte. Primul, ține de inexistența unei Strategii Naționale pentru Cultură, care să fie adoptată, ajustată la contextul actual, postpandemic, și implementată, în acord cu direcțiile agendei europene pentru domeniul Culturii. Al doilea reflectă o dublă carență: cine nu a avut un program de guvernare, nu poate avea un program de „criză”, planul de guvernare liberală fiind expresia unui amatorism și a unor improvizatii permanente.

Pe de altă parte, „întoarcerea la cultură” trebuie planificată și prin prisma altui punct de vedere, neglijat în spațiul public până în prezent. **Administrarea politică a crizei sanitare angajează o anumită concepție culturală asupra comunității.** Cu cât cultura va fi dusă la periferia statului, cu atât șansele de a stimula educarea sferelor publice în susținerea combaterii pandemiei vor fi mai scăzute. Dacă în alte țări europene, guvernarea crizei provocată de pandemie a așezat cultura în centrul preocupărilor politice, sociale și economice, în România, domeniul a rămas la periferia preocupărilor agendei de guvernare. Tradiția europeană ca miniștrii Culturii să fie principalele voci care, alături de premieri și de miniștrii Sănătății, Finanțelor și Economiei, adresează sferei publice valorile încrederii, solidarității și cooperării, în vederea întoarcerii la normalitate, este departe de atmosfera guvernamentală autohtonă.

Șapte luni de guvernare liberală la Ministerul Culturii au traversat drumul de la *noncultură* la *anticultură*. În acest timp, nu numai că „oamenii de cultură nu sunt de cultură”, dar tocmai Constituția României e cea care se dovedește a fi, deliberat, anti-cultură. Altfel, actualul ministru al Culturii nu poate justifica inexistența unui fond de urgență și a unui plan de relansare a sectorului cultural postpandemie, decât prin ficționalele constrângeri constituționale asupra adoptării pachetelor de lege în trecerea de la starea de urgență la starea de alertă. Cu atâtea lucruri împotriva-i, ministrul PNL nu a putut să

facă mai mult pentru ministerul pe care l-a preluat sărăcindu-l nu numai bugetar, ci și identitar. Ceea ce urma să stea în calea performanței sale administrative era tocmai sintagma „identitate națională” din denumirea ministerului, integrată nu dintr-un moft estetic, ci din nevoia de a configura o direcție strategică în dezvoltarea politicilor culturale de stat. Însă tocmai acest construct identitar național e cel care prelucrează particularitățile societății noastre, spre deosebire de alte state, în traversarea acestei crize. *E important să nu facem din gestionarea relansării sectorului cultural o „treabă românească”, în sens peiorativ.* În mod cinic, redeschiderea librăriilor și muzeelor a fost luată în calcul după redeschiderea hipermarketurilor și numai sub condiția ca spațiul librăriilor, de pildă, să fie proporțional cu cel al unui hipermarket. **România alunecă în programul „culturii de după mall”.** Pentru întoarcerea societății la normalitate, teatrele, nu terasele, trebuie să reprezinte expresia libertății și creativității noastre. Or, un asemenea spirit al normalității se construiește prin cultura pe care guvernarea o împinge după HoReCa.

În același timp, măsurile privind reluarea evenimentelor cu un anumit număr de spectatori *pun reflectorul asupra publicului, neglijând sfera artiștilor.* Cum se va desfășura, de aici înainte, viața din cabinele teatrelor, din culise, din spatele cortinelor și din mijlocul repetițiilor? Soluția ministerului este diversificarea repertoriului, plecând de la principiul de aur că „una e distanța socială în *Romeo și Julieta*, alta e distanța socială din *Take, Ianke și Cadîr*”. Nu există o artă pentru epidemie, așa cum nu este sarcina celor care administrează Ministerul Culturii să studieze scenaristica din spatele distribuției unui spectacol. Dar este rolul lor acela de a nu face din popularitatea artiștilor doar un reflex pre-pandemic. Este sarcina lor aceea de a nu face din cultură doar un domeniu de consum, atunci când antreprenoriatul artistic din sfera industriilor creative reprezintă o contribuție sustenabilă la PIB.

Criza sectorului nu este însă un simptom specific Culturii, ci guvernării, *in extenso*. Aceste vulnerabilități nu depind exclusiv de dimensiunea bugetară, ci și de *slăbirea aparatului de stat în termeni de competență și randament*. Pandemia a tras o perdea de tăcere și inactivitate convenabilă pentru funcționalitatea aparatului de stat. Pentru aceia care nu performau administrativ nici în condiții de normalitate, corona-criza a adus un pretext pentru lipsa de reacție, prelungită, în fața exigențelor bune funcționări a sistemului, dar și în fața inițiativelor venite din partea sferelor publice.

Relansarea sectorului cultural nu se poate face pur ceremonial. Nu e suficient să fim „europeni” nominal. Să asumăm prioritățile agendei *Europei creative* letric, să semnăm declarații de recunoaștere a rolului culturii în timpul crizei COVID 19, fiind complet antieuropeni prin mentalitatea și intervențiile asumate în redresarea financiară a sectorului cultural. Cultura nu e o platformă pentru propagandă. De pildă, în discursul susținut în 15 ianuarie, cu prilejul Zilei Culturii Naționale, Premierul Orban declara că un asemenea eveniment îi amintește că „mai înainte de a fi politică, Europa este culturală”. Însă jocurile din scena publică ale liberalului au rămas noneuropene, adică pur politice și profund non-culturale. Într-o țară în care se elaborează proiecte de lege pentru blocarea, nu relansarea sectorului cultural, trebuie spus că maximum de cultură pe care îl recunoaște guvernul liberal este acela care ține de epoca neoliticului, de care Premierul se arăta mândru, la Ziua Culturii Naționale, de a fi fost expus specialiștilor culturii din întreaga lume ca având rădăcinile „în spațiul nostru”, și asta „fără a fi naționaliști sau excesiv de orgolioși”. Cultura nu înseamnă relația dintre un frac și un papion, o dată pe an, însoțită de discursuri politice și tăieri de panglici.

De curând, Rețeaua Institutelor Culturale Naționale din Uniunea Europeană [EUNIC] a publicat pe o [platformă centralizată](#) măsurile adoptate de statele europene pentru sprijinirea sectorului cultural. **România lipsește, rușinos, din această evaluare. Care este viitorul culturii române în spațiul european după corona-criză?**

**MĂSURI ȘI STRATEGII PENTRU SPRIJINIREA
ȘI DEZVOLTAREA SECTORULUI CULTURAL
ÎN URMA LOCKDOWNULUI PROVOCAT DE
COVID-19**

Analizând atent particularitățile și măsurile excepționale ale inițiativelor financiare și programelor culturale adoptate de statele U.E. pentru protejarea și asistarea socială a artiștilor, respectiv pentru combaterea efectelor pandemiei asupra sectorului cultural, am dezvoltat **o listă de propuneri pe care guvernul trebuie să le adapteze și să le implementeze urgent pentru redresarea și sprijinirea domeniului.** *Acestea pot trasa temele dezbaterilor publice din viitorul imediat pentru realizarea unor inițiative legislative concrete care să restarteze domeniul cultural din colapsul financiar provocat nu numai de pandemie, ci și de guvernarea dezastruoasă a acestui sector cu mult înainte ca boala să fie făcută responsabilă, în mod cinic, pentru inconsistența și inconsecvența calității managementului cultural.*

În continuare veți găsi o prezentare a măsurilor și strategiilor adoptate de mai multe state europene pentru relansarea sectorului cultural postpandemie și cum ar putea fi acestea adaptate, implementate și dezvoltate în România, pentru sprijinirea și dezvoltarea sectorului cultural în urma lockdownului provocat de COVID-19.

BELGIA

BE

Flandra a dezvoltat o platformă digitală universală pentru toți operatorii din sectorul cultural, care centralizează informații și măsuri de sprijin pentru *business*-urile din industriile creative. *Cultuurkolet* reunește astfel grupuri de experți din toate subdomeniile sectorului cultural care dezvoltă soluții pentru micșorarea impactului negativ al aplicării măsurilor de combatere a răspândirii coronavirusului și sistării activității publice culturale la nivelul renegocierii contractelor dintre operatorii și consumatorii actului cultural, implementării șomajului tehnic, amânării sau compensării taxelor pentru organizațiile culturale și artiștii care și-au anulat provizoriu sau definitiv evenimentele.

RO

România nu deține o platformă digitală centralizată care să cuprindă planuri, măsuri și soluții pentru sprijinirea operatorilor de stat și independenți din sectorul cultural, după pandemia provocată de coronavirus.

Această platformă ar putea include *sfaturi juridice și economice* pentru operatorii culturali privind soluționarea problemelor din subdomeniile lor de activitate, provocate de suspendarea temporară sau definitivă a activităților publice. Platforma ar putea susține un *TELVÉRDE*, în baza căruia experți din subdomeniile sectorului ar putea oferi *consultanță gratuită operatorilor culturali în această perioadă*. Mai înainte de a discuta despre *digitalizarea serviciilor culturale* și despre *digitizarea formelor de patrimoniu* – care, în timpul pandemiei, s-au dovedit a fi două sarcini urgente în proiectarea strategiei de relansare a sectorului cultural – o prioritate în comunicarea strategică dintre Ministerul Culturii și operatori este dată de realizarea unei platforme în jurul căreia comunitățile de artiști din mediul public și cel privat să contribuie, prin dialog participativ, la dezvoltarea unor propuneri privind reluarea activității publice culturale, pornind de la experiența lor în domeniu și de la specificul instituțiilor pe care le reprezintă.

În plus, această platformă națională ar putea deveni, în timp, o resursă dinamică pentru *stimularea cooperării dintre artiști, identificarea unor parteneri pentru dezvoltarea proiectelor culturale, respectiv constituirea unor grupuri țintă pentru diverse huburi culturale.*

Guvernul Belgiei a aprobat propunerea Ministerului Culturii de a aloca peste 8 milioane de euro în sprijinul operatorilor culturali afectați de anularea sau închiderea unor proiecte, evenimente sau incinte. În același timp, Wallonie-Bruxelles a dedicat apelul tematic anual al proiectelor participative exclusiv proiectelor bilaterale care adresează problematica pandemiei în sectorul cultural, vizând, prin aceasta, dezvoltarea solidarității cetățenești la nivel global.

România nu a dezvoltat până în prezent niciun apel de proiecte bilaterale sau transfrontaliere pentru relansarea sectorului cultural, folosirea instrumentală a potențialului terapeutic al artei pentru a crește comunicarea participativă dintre cetățeni și a diminua efectele negative ale izolării sociale, respectiv pentru studierea, prin recurs la artă și noile tehnologii, a conduitelor sociale din timpul pandemiei. Singurele fonduri de acest tip au fost puse la dispoziția tinerilor cercetători de către Ministerul Educației și al Cercetării sub forma unor burse de idei și proiecte competitive pentru studiul noului coronavirus. Așa cum, turistic, România a ratat șansa de a se alătura Greciei și Bulgariei într-un acord privind relansarea turismului postpandemie, ar fi păcat ca și din perspectivă culturală, România să rămână în afara cooperărilor strategice transfrontaliere care pot produce parteneriate și proiecte finanțate din fonduri guvernamentale sau europene pentru relansarea sectorului cultural.

DANEMARCA

DK

Câteva măsuri generale importante sunt reprezentate de plata în avans a taxei de bibliotecă, promovarea și creșterea numărului de piese muzicale exclusiv daneze la radio, acoperirea a 75% din salariile angajaților din unitățile culturale în care managementul și-a luat angajamentul de a nu reduce personalul, despăgubiri salariale pentru freelanceri, alocarea unor compensații / despăgubiri pentru anularea evenimentelor majore, simplificarea procedurilor de acces la împrumuturile bancare pentru operatorii culturali instituționali, deschiderea unor oportunități sporite de împrumut pentru studenți.

RO

În România, sectorul muzicii autohtone a fost tratat periferic din perspectiva măsurilor planificate pentru stimularea economică a sectorului cultural postpandemie. *Folosirea radioului ca un instrument resort pentru promovarea muzicii autohtone ar duce încurajarea consumului de produse 100% românești într-o zonă culturală neglijată îndelungat.* În egală măsură, rolul televiziunii publice în promovarea produselor culturale românești în această perioadă a fost tratat sumar. Deși discuțiile publice sunt concentrate pe redresarea sectorului cultural din perspectiva operatorilor instituționali și a *freelancerilor*, **nimeni nu a luat în calcul, până în prezent, grupul studenților de la universitățile de arte, care practică o educație vocațională, ce necesită nenumărate resurse în formarea lor, ca o categorie vulnerabilă pentru care sunt necesare măsuri de sprijin.** Prin urmare, în colaborare cu sectorul bancar, Ministerul Culturii ar putea dezvolta o platformă pentru burse de sprijin pentru studenții universităților de arte în vederea achiziționării resurselor necesare pentru orele de atelier care, din pricina pandemiei, nu pot fi efectuate în universități și, prin urmare, trebuie compensate prin activități individuale, asigurându-se astfel continuitatea practicii educaționale.

FINLANDA

FIN

A fost formulat un apel deschis și competitiv pentru artiști, *Together Alone – fast paced*, pentru a încuraja creația artistică de la domiciliu, exclusiv pornind de la următoarele teme: starea de urgență, schimbare socială radicală, reziliență, viitorul practicii artistice, solidaritate în singurătate.

RO

În România, s-a pierdut startul încurajării artiștilor în a produce opere de artă în vederea stimulării rezilienței sau încadrării spațiului artistic românesc pe harta europeană a comunităților culturale care dezvoltă, prin instrumente artistice, forme de reflexivitate și analiză a schimbărilor sociale provocate de coronavirus. Ar fi fost o ocazie ideală ca artiștii să dezvolte în spațiul digital o platformă de analiză a viitorului practicii artistice plecând de la expertiza și experiența lor în fiecare subdomeniu de activitate culturală. O asemenea măsură ar fi venit în sprijinul artiștilor și dintr-o altă perspectivă, și anume, **dezvoltarea unor comunități de lucru care pot facilita adaptarea artei tradiționale la arta digitală și pot pregăti proiecte care se pot alinia, mai facil, competițiilor europene** lansate în această perioadă în contextul pandemiei.

De asemenea, **programele suport ale Min. Culturii din România nu prezintă note de sincronism cu alte programe europene similare dezvoltate cu scopul sprijinirii artiștilor.** Min. Culturii a anunțat că lansează *Acces Online 2020*, un fond dedicat proiectelor culturale desfășurate exclusiv pe net, cu finanțări de cel mult 50.000 de lei. Dincolo de denumirea și formatul programului care încurajează lucrul individual și nu dezvoltarea unor comunități de artiști în societatea digitală, **Mai mult, a gafat radical solicitând obligatoriu, în plină pandemie, dosar fizic din partea candidaților.**

FRANȚA

FR

Ministerul Culturii a alocat încă din luna martie un fond de 22 milioane de euro pentru nenumărate sectoare culturale impactate de criza provocată de coronavirus [10 milioane pentru muzică, 5 milioane pentru divertisment, 5 milioane pentru literatură, 2 milioane pentru arte vizuale]. La finalul lunii martie au fost anunțate măsuri suplimentare pentru acordarea unui sprijin individual artiștilor, de până la 1500 euro. Totodată, Ministerul Culturii a lansat campania **#culturecheznous**, mobilizând sectorul media, cu precădere segmentul public audiovizual, pentru promovarea ofertelor culturale gratuite puse la dispoziția cetățenilor în timpul pandemiei [concerte, tururi virtuale ale muzeelor și galeriilor de artă].

RO

Dincolo de faptul că **sumele alocate de Guvernul român pentru proiecte competitive dedicate artiștilor din diferite sectoare culturale sunt infime față de nevoile și prioritățile fiecărui subdomeniu și, oricum, insuficiente față de numărul operatorilor culturali**, trebuie spus că a reușit să asigure artiștilor, în urma unei declarații pe propria răspundere, până la 75% din salariul mediu pe economie, aceluia care lucrează ca persoană fizică autorizată sau care au doar contracte de drepturi de autor.

În România, Ministerul Culturii a dezvoltat campania publică **Sunt doar un om**, cu sprijinul Guvernului României. Această campanie, care se rezumă la un spot de 1:51 min. în care Ministrul Culturii, Ministrul Sănătății și Ministrul Afacerilor Interne, alături de reprezentanți ai Grupului de Comunicare Strategică, artiști, bloggeri, antreprenori și sportivi avertizează publicul referitor la riscurile și metodele de prevenție a răspândirii coronavirusului. Campanie, deși reprezintă un demers binevenit la nivelul sferei publice, a atins numai 1102 de vizualizări din data de 31 martie, când a fost lansată, și până acum. Nu există însă nicio campanie publică derulată de Ministerul Culturii din România,

similară inițiativei franceze. **Ministerul Culturii din România nu a derulat campanii de promovare a artiștilor români care, în timpul pandemiei, au preferat să ia calea rețelelor de socializare pentru a difuza proiecte artistice și culturale dezvoltate individual sau în colaborare.** Au existat inițiative private nenumărate, un bun exemplu fiind „Discutabil”, serial online realizat de Carmen Tănase, Nadiana Salagean, Vlad Zamfirescu, Șerban Pavlu, Marius Manole, în rolurile unor actori deveniți casnici peste noapte, ca urmare a situației provocate de noul coronavirus, și care dezbate diverse aspecte din societate, dar și din viața personală, apărute în contextul acestei pandemii. **Pe măsură ce artiștii s-au organizat, independent, în vederea conservării actului cultural și adaptării lui la spațiul virtual, recurgând la potențialul educativ și terapeutic al artei de a solidariza sfera publică în timpul pandemiei, Ministerul Culturii a rămas tot mai străin de formarea unei campanii multimedia pentru difuzarea spectacolelor românești cu regularitate în cele două luni ale stării de urgență.**

GERMANIA

DE

50 miliarde de euro au fost alocate micilor întreprinderi antreprenoriale, liber profesioniștilor și artiștilor individuali. Fondurile au fost alocate preponderent sub formă de granturi dedicate în special micilor operatori culturali și artiștilor [liber profesioniștii și micile afaceri cu până la 5 angajați pot aplica pentru un grant de până la 9000 euro pentru trei luni iar companiile cu maximum 10 angajați pentru granturi de până la 15000 euro].

RO

Ministerul Culturii va trebui să prioritizeze antreprenoriatul artistic ca una dintre strategiile de redresare economică a sectorului cultural în perioada postpandemie. Aceste două concepte cheie – *asistența socială a artiștilor și antreprenoriatul artistic* – trebuie să compună cei doi versanți ai planurilor pe termen lung pentru realizarea unui fond de dezvoltare, respectiv de urgență, pentru *securitatea financiară* a culturii noastre.

GRECIA

GR

Ministerul Culturii a lansat apeluri competitive pentru sprijinul sectorului cinematografic și a industriei de animație. În privința industriei de film, Ministerul Culturii a propus debirocrațizarea procesului de depunere a dosarelor de finanțare, extinderea termenelor de producție de film existente, asistența de urgență a cinematografelelor mici de artă. Pentru segmentul de artă performativă, Ministerul Culturii a dezvoltat forme de sprijin financiar pentru companiile de dans contemporane, iar în domeniul artelor vizuale Ministerul Culturii a decis achiziția directă a unor opere de artă a artiștilor greci. Totodată, Ministerul Culturii a proiectat o nouă platformă digitală pentru promovarea literaturii grecești și stimularea traducerii operelor literare autohtone, platforma substituind târgurile de carte din acest an pentru limitarea contactului fizic dintre consumatori. Platforma însoțește forme de finanțare oferite de minister pentru acțiunile de traducere și granturi pentru stimularea creșterii capacității de reziliență prin lectură, respectiv de stimulare a cititorilor pentru participarea la Târgul Internațional de Carte de la Salonic din 2021. Un interes aparte a fost arătat de Min. Culturii din Grecia pentru sectorul digital: grecii au elaborat un apel pentru proiecte competitive de

RO

În România, Ministerul Culturii nu numai că a birocratizat proiectele de obținere a finanțărilor dedicate susținerii artiștilor independenți [prin solicitarea obligatorie a dosarelor fizice], dar **a tratat inegal subdomeniile culturale pentru care au fost alocate pachete de salvare sau de sprijin**. *Arta performativă a fost ignorată cu desăvârșire, iar măsurile dedicate designerilor sau artiștilor din domeniul artelor noilor media sunt complet absente.* Arta digitală este un domeniu periferic intereselor specifice ale agendei ministeriale, izolând astfel o comunitate importantă de artiști care și-ar putea aduce aportul considerabil, plecând de la expertiza lor, la digitalizarea diferitelor forme de cultură autohtonă, stimulând totodată creșterea participării copiilor și tinerilor la consumul de cultură. **Pentru târgurile de carte din România, nu s-a dezvoltat nicio alternativă digitală.** **Linii de finanțare pentru traducerea autorilor români în vederea internaționalizării culturii autohtone și creșterii vizibilității acesteia în plan european, care ar fi putut fi un stimulent financiar puternic, atât pentru traducători, cât și pentru operatorii din industria de carte, nu au fost încă avansate de Ministerul Culturii și de către Institutul Cultural Român.**

cultură digitală care vizează accesul de la distanță a formelor de cultură prin mijloacele digitale. Un apel de proiecte distinct a fost realizat pentru dezvoltarea jocurilor digitale, respectiv pentru promovarea și digitalizarea formelor de cultură modernă intangibilă.

O asemenea inițiativă ar miza pe dublul efect al promovării literaturii române și deschiderii ei către competițiile literare internaționale, stimulând consumul de carte românească în rândul consumatorilor europeni.

Piața locurilor de muncă din cultură se schimbă, în urma pandemiei, implementând, pe cât cu putință, conceptul de *remote work* pentru o parte a angajaților din sectorul cultural. Nu numai că nu au fost identificate pârgii pentru producerea acestor schimbări, dar a fost neglijată, în egală măsură, intensificarea lucrărilor de digitalizare a formelor de patrimoniu cultural. Ministerul Culturii trebuie să dezvolte urgent o analiză a locurilor de muncă din instituțiile culturale de stat observând care sunt mijloacele prin care o parte a angajaților pot desfășura activitatea în regim *work from home* fără ca acest lucru să afecteze, postpandemie, fidelizarea și mobilitatea angajaților.

ITALIA

IT

Principala măsură adoptată de Ministerul Culturii a fost dezvoltarea unui fond adițional de urgență pentru artele performative, cinema și domeniul audiovizual, de cca 130 milioane de euro. Italia a aplicat o măsură comună pentru angajații la stat, muncitorii sezonieri și operatorii din sectorul cultural și turistic, incluzând aici și subdomeniul artelor performative: alocarea unui grant de 600 de euro, ajustabil în funcție de dinamica pandemiei. Taxele și costurile cu contribuții sociale au fost suspendate pentru muzee, situri culturale, teatre, săli de concerte, cinematografe, librării și alte instituții din sectorul cultural și turistic. Pentru reducerea riscurilor de pierdere a veniturilor instituțiilor culturale și turistice, au fost introduse vouchere care echivalează costurile plătite de consumatori pentru diferite servicii, valabile timp de 12 luni.

RO

România are nevoie de *dezvoltarea unui sistem compensatoriu pentru reducerea pierderilor financiare ale instituțiilor culturale prin **vouchere culturale** care să echivaleze costurile plătite de consumatori pentru diferite produse [bilete la spectacole, concerte etc.].* Min. Culturii are obligația de a stimula, în același timp, consumul produselor și serviciilor culturale în perioada postpandemie: o măsură strategică o reprezintă **deschiderea unor fonduri care să susțină alocarea unor tichete culturale ce pot ajunge până la un plafon maxim de 50 euro și care pot fi oferite familiilor, în parteneriat cu autoritățile locale.** Dacă în Austria, Primăria Vienei [condusă de un social-democrat] a implementat vouchere de 50 euro / familie și 25 euro/persoanele singure valabile pentru consumul din cadrul restaurantelor și cafenelelor, cu siguranță putem adapta o asemenea măsură pentru o miză mai nobilă, aceea a creșterii accesului la cultură a cetățenilor români, susținând, implicit, operatorii culturali afectați financiar în urma pandemiei.

IRLANDA

IRL

Ministerul Culturii a alocat o schemă de granturi special dedicată sprijinirii artiștilor care performează live prin prisma platformelor virtuale. Fondul de 100.000 de euro a fost dezvoltat de minister în parteneriat cu Facebook Ireland. Artiștii pot primi maximum 1000 de euro. În timpul pandemiei, pe scena teatrelor irlandeze au fost performate live, cu distribuire online, peste 50 de monologuri care au fost scrise special ca urmare a unui apel la creativitate lansat de Teatrul Abbey. Departamente din Ministerul Culturii alături de cele din Ministerul Sănătății au promovat normele de păstrare a siguranței și combatere a pandemiei în mod creativ, prin dezvoltarea unor platforme online care încurajează tinerii să producă meșteșuguri, obiecte decorative etc. și să dezvolte activități de familie, la domiciliu. Irlanda a înființat și un Consiliu al Artelor, care operează strategiile de redresare a segmentului cultural în timpul și după criza COVID-19.

RO

În România, Facebook e utilizat doar pentru a face politică din spatele ecranelor de după care sunt elaborate decizii departe de a urma obiective *smart*. Abordarea reprezentanțelor naționale ale rețelelor de socializare ar putea fi cea mai bună cale pentru Ministerul Culturii din România să dezvolte strategii pentru comutarea activităților culturale în spațiul virtual și pentru difuzarea a unor acte culturale performative de tipul spectacolelor de teatru și concertelor muzicale. În acest fel, s-ar putea implica direct și în educația digitală a cetățenilor, deschizând în sfârșit cultura autohtonă către sfera *mainstream*, vizată în strategia de promovare a Zilelor Brâncuși, într-o formă inovativă, sustenabilă și avantajoasă și pentru operatorii culturali. Perspectiva publică asupra structurii panoptice a rețelelor de socializare s-ar modifica progresiv prin prisma creșterii gradului de accesibilitate a produselor culturale, intermediată de giganți digitali precum Facebook. În același timp, Ministerul Culturii ar trebui să constituie un consiliu de experți sub forma unei celule de criză care să elaboreze și implementeze politici culturale pentru redresarea fiecărui subdomeniu al sectorului cultural în urma crizei provocată de coronavirus.

LUXEMBURG

L

Guvernul a adoptat măsuri speciale pentru dezvoltarea asistenței sociale alocate artiștilor profesioniști independenți, adăugând alocații zilnice adiționale, de până la 20 de zile pe lună, în cazul inactivității involuntare. Beneficiile pe care artiștii le pot obține de pe urma schemelor de sprijin ating un maximum de 714 euro pe lună pe durata crizei, iar activitatea lucrătorilor intermitenți din artele spectacolului a fost redusă la 7 zile pe lună. Ministerul Culturii a dezvoltat platforma *Culture à domicile*, unde artiștii pot promova inițiative individuale de tipul unor spectacole și *performance*-uri culturale realizate de acasă, în mediul online.

RO

Guvernul nu a formulat niciun proiect legislativ dedicat **asistenței sociale a artiștilor**. Pe durata pandemiei, majoritatea fondurilor alocate de Ministerul Culturii pentru finanțarea proiectelor artistice au urmat scheme competitive, în vreme ce pachetele de salvagardare sau de ajutor financiar, așa cum au fost proiectate de celelalte state europene, au inclus și linii *necompetitive*. Modelul platformei luxemburgheze confirmă încă o dată că formatul unui asemenea proiect începe să contureze, din ce în ce mai clar, o direcție europeană de centralizare a planurilor de intervenție culturală la nivel național pentru comunicarea dintre public, artiști și autoritățile culturale, respectiv pentru **implementarea unor programe de continuitate a exercițiului cultural la domiciliu, viziune care, în România, nu a fost articulată de ministerul de resort.**

MALTA

M

Guvernul a dezvoltat un fond suplimentar pentru sprijinirea sectoarelor grav impactate economic de răspândirea pandemiei. Prin *Covid Wage Supplement*, sectorul cultural, identificat ca prim domeniu vulnerabil, a primit posibilitatea de a aloca fiecărui angajat sau artist independent o sumă lunară de 800 euro, în vreme ce angajații *part-time* au avut acces la un maximum de 500 euro. Fonduri speciale au fost alocate operatorilor din sectorul creativ foto, radio, video și TV, aceste patru zone fiind considerate vulnerabile dar nu afectate drastic: suplimentul financiar a fost, în aceste cazuri, de 160 de euro.

RO

În România, **autoritățile nu au operat diferențiat subdomeniile sectorului după gradul de impactare financiară în urma pandemiei.** Din acest punct de vedere, **segmentul audiovizual este considerat vulnerabil prin prisma suspendării unor grile de programe al căror format presupuneau transmisiuni live [show-uri sau emisiuni culturale], în vreme ce presa scrisă și subdomeniul revistelor culturale au fost grav afectate,** reviste de prestigiu și de tradiție fiind în imposibilitatea temporară de a mai apărea în print. Din acest punct de vedere, **Ministerul Culturii trebuie să opereze granturi de salvagardare, stimulente financiare și linii adiționale ale unui fond de urgență în mod diferențiat, în funcție de gradul de risc la care este expus fiecare subdomeniu cultural în parte.**

OLANDA

NL

O rețea formată din ambasade, organizații culturale și guvernamentale, alături de departamentele responsabile din Ministerul Culturii au dezvoltat măsuri pentru compensarea consecințelor provocate de coronavirus asupra cooperărilor culturale internaționale. Ministerul Culturii a lucrat la un pachet de măsuri pentru sprijinirea operatorilor culturali de stat, în rândul cărora se regăsesc extinderea granturilor de 4 ani [din schema 2017-2020] până în 2021, excluderea criteriilor performative din raportarea activităților din cadrul proiectelor derulate în 2020, avansarea plăților din proiecte finanțate de stat, suspendarea plăților obligatorii de către muzee pe o durată de 3 luni. În parteneriat cu *Google Arts & Culture*, Ministerul Culturii a susținut optimizarea tururilor virtuale ale celor mai importante muzee, printre care Muzeul Van Gogh. Fonduri speciale au fost alocate artiștilor rezidenți.

RO

În România, **ambasadele și institutele culturale nu au fost consultate de către Ministerul Culturii în vederea implicării lor în dezvoltarea programelor de sprijinire financiară a operatorilor care desfășoară cooperări culturale internaționale, transfrontaliere.** Cu atât mai puțin, **nu a solicitat sprijin consultativ din partea organizațiilor culturale și guvernamentale pentru reconfigurarea programelor de rezidență artistică, pentru dezvoltarea unor proiecte de stimulare a mobilității creative postpandemie.** Unul dintre aspectele cele mai vulnerabile ale sectorului cultural este reprezentat, în termenii redresării, de mobilitatea artistică. **Consortii între țări europene pe diferite tematici culturale [de pildă, statele de la Marea Neagră] ar putea genera rețele sigure și tolerate de statele membre pentru noi platforme de rezidență artistică, adaptate tematic priorităților din cercetare, educație sau cultură** [precum analiza artistică a vieții sociale postpandemie, destinul Europei creative în urma crizei declanșate de coronavirus, rolul artei în sprijinirea solidarității europene sau în medierea conflictelor dintre mentalități care cresc, pe fondul pandemiei, în administrarea vieții în comun și a capitalului de încredere dintre indivizi și autorități].

Ministerul Culturii trebuie să preia urgent inițiativa desfășurării unor astfel de inițiative care pot așeza România în rândul țărilor care redeschid cooperarea interstatală prin actul cultural și, implicit, dezvoltă platforme culturale care pot fi surse de redresare economică. În plus, în perioada următoare, Ministerul Culturii ar putea extinde parteneriatele cu Google Arts & Culture pentru creșterea virtualizării serviciilor muzeale, digitalizând consumul de cultură prin optimizarea tururilor virtuale ale unor instituții culturale din România, unice în Europa.

POLONIA

PL

Guvernul polonez a dezvoltat un fond de redresare economică asumat ca un „scut anti-criză”, prin care instituțiile de stat din sectorul cultural, precum și companiile și organizațiile nonguvernamentale din acest sector au primit fonduri pentru asistența socială a artiștilor și venituri suplimentare pentru digitalizarea actului cultural. Per total, estimările arată că fondurile alocate sectorului cultural ar putea atinge 4 miliarde.

Două măsuri extraordinare au fost aplicate de Ministerul Culturii din Polonia. Prima a vizat *schimbarea normelor difuzării filmelor și producției audiovizuale*, stipulându-se legislativ că „filmul” este și o producție care nu a fost rulată în cinematografe. Astfel, sectorul audiovizual poate contracta fonduri guvernamentale pentru distribuirea produselor cinematografice pe platforme digitale. A doua măsură a vizat *deschiderea unei linii de granturi alocată exclusiv dezvoltării unor proiecte pentru promovarea culturii poloneze în plan internațional în timpul și după încheierea pandemiei*.

RO

Ministerul Culturii, prin toate măsurile luate până în prezent, a prioritizat exclusiv fluidizarea, diseminarea și stimularea consumului actului cultural la nivel național, ignorând realizarea unui plan de măsuri pentru optimizarea formelor de promovare a diferitelor forme de cultură autohtonă în plan internațional după încheierea pandemiei. În acest sens, formele de patrimoniu cultural tangibil și intangibil necesită o promovare intensivă, care nu poate fi realizată decât prin digitalizarea acestora.

Un apel pentru consultarea publică a artiștilor români din diferite colțuri ale lumii pentru crearea unui proiect umbrelă de promovare a culturii române, la nivelul fiecărui subdomeniu [de tipul Defying Lockdown: Romanian Culture Abroad] este una dintre măsurile urgente pe care Ministerul Culturii ar trebui să o adopte în perioada postpandemie.

PORTUGALIA

P

O măsură excepțională a Ministerului Culturii a fost realizarea platformei *Portugal#EntraEmCena* [*Portugal#TakesTheStage*]. Prin intermediul acestei platforme, artiștii împărtășesc informații, idei și strategii pentru accesarea fondurilor publice sau private în vederea obținerii unui sprijin financiar.

RO

Ministerul Culturii trebuie să întărească parteneriatul cu sectorul privat în dezvoltarea unor scheme de finanțare competitive sau necompetitive pentru operatorii sectorului cultural, în vederea relansării activităților publice din domeniu. Pentru aceasta, **trebuie să formuleze propuneri către instituții cheie din mediul *corporate* care pot, prin programele de CSR, să se implice direct în deschiderea unor forme de finanțare pentru artiștii independenți, aceștia reprezentând categoria cea mai vulnerabilă în urma efectelor pandemiei asupra activității profesionale.**

SPANIA

ES

Inițiative particulare ale Ministerului Culturii sunt reprezentate de deschiderea unor linii de credit aparte pentru artiștii independenți și pentru micii antreprenori din domeniul cultural, respectiv de dezvoltarea campaniei *#laculturaentucasa*. Sectorul filmelor de lungmetraj a fost suplimentat bugetar cu 2.5 milioane de euro, iar în 19 mai, guvernul spaniol anunța alocarea a 7.3 milioane de euro, per total, pentru sprijinirea sectorului cultural. De asemenea, *Netflix* a finanțat cu un milion de euro un program de granturi destinat muncitorilor care nu mai pot lucra din cauza opririi activității în domeniul audiovizual. Dintre instituțiile cheie redeschise în perioada următoare, bibliotecile au fost printre primele menționate.

RO

În România, librăriile și micile biblioteci au fost comparate cu un supermarket: întrebat, într-un interviu, care este diferența dintre acestea în vederea deschiderii celor dintâi, Ministrul Culturii a răspuns că aceasta constă în spațiu. „Dacă spațiile din librării sunt comparabile cu cele din supermarket, atunci librăriile s-ar putea deschide.” Bibliotecile nu sunt în linia întâi a instituțiilor culturale redeschise în România, iar campanii precum cea spaniolă sau cea franceză, anterior menționată, nu își găsesc un echivalent în spațiul românesc. De asemenea, **Ministerul Culturii ar trebui să evalueze producția, consumul și distribuția filmelor de scurt și lung metraj, alocând fonduri diferențiate pentru subvenționarea acestora.** *O campanie de tipul #filmulromânescacasă ar fi particularizat tendințele culturale europene într-o zonă neexplorată încă: difuzarea filmelor autohtone, deopotrivă vechi și noi, într-un cadru organizat, susținut de minister, la nivel național. Din acest punct de vedere, se impune, pe viitor, alocarea unui fond special pentru realizarea anuală a unui film istoric despre personalitățile României. O asemenea măsură nu numai că stimulează educația culturală în sensul reflexivității asupra identității naționale, dar continuă, în același timp, o tradiție cinematografică neglijată în ultimii ani.*

SUEDIA

S

Țară care a amânat *lockdown*-ul cât mai mult, Suedia a alimentat inițial doar sectorul privat cultural, printr-o contribuție de 45 milioane de euro ca fonduri de sprijin în urma răspândirii coronavirusului. 370 milioane SEK au mers către organizații și întreprinderi culturale care au anulat evenimente, 70 milioane SEK către artiști individuali care și-au pierdut veniturile [arte vizuale, dans, circ, teatru, muzică și film], 50 milioane SEK pentru cinema, sectorul festival și distribuitori, și 10 milioane pentru autori.

RO

În România, un grup vulnerabil îl reprezintă categoria scriitorilor, care, în Suedia, de pildă, constituie un grup țintă al intervențiilor culturale. **Ministerul Culturii ar putea planifica un program de burse pentru scriitori, stimulând scrierea ficțională și nonficțională dedicată condiției umane sub impactul pandemiei.**

MAREA BRITANIE

UK

Operatorii din industriile culturale și creative pot obține granturi de până la £2,500. Operatori din industria de film au realizat un film COVID-19, pentru care *Netflix* a donat £1 milion. Astfel, s-au creat noi locuri de muncă pentru artiști și freelanceri care au fost afectați de închiderea caselor de producție. Totodată, prin fondul BBC Arts Culture in Quarantine, UK a comisionat artiști consacrați pentru a produce noi opere de artă, care nu trebuie în mod necesar să se refere la COVID-19, dar trebuie să respecte imaginativ principiile și limitările autoizolării ca experiență.

În UK, multe dintre proiectele pentru redresarea sectorului cultural au venit din partea experților: Sam Mendes a propus reconfigurarea ecosistemelor culturale prin care „giganții” audiovizualului și ai platformelor de vânzare online a produselor culturale [*Netflix*, *Amazon*] să încheie parteneriate cu reprezentanți ai subdomeniilor culturale grav impactate de pandemie, pentru stimularea consumului cultural. În felul acesta, concerte și piese de teatru ar putea fi difuzate de companiile de *streaming* video, iar industria de carte ar găsi un sprijin real în platformele de comerț online.

RO

Specificul societății românești cu privire la experiența pandemică poate fi o sursă tematică valoroasă pentru atragerea unor linii de finanțare din partea unor programe europene pilot [*Europa creativă*] dedicate proiectelor artistice. Autoizolarea, carantina, distanțarea socială, reprezintă noi fenomene care marchează fundamental societatea românească în ansamblul ei, precum și inconștientul colectiv. **Imaginarul pandemic, în componentele sale medicale și culturale, va trebui exploatat ca o posibilitate de a dezvolta tematic noi apeluri pentru proiecte care au ca scop instrumentalizarea artei în constituirea și întărirea solidarității sociale.**

În România, ideea de „ecosisteme culturale” este aproape absentă: complementaritatea dintre industriile stimulate de consumul de divertisment [audiovizualul] și subdomeniile subfinanțate [pentru care teatrele, filarmonicile și operele au grupuri mai mici de consumatori] ar putea fi susținută prin parteneriate strategice. Televiziunea națională ar trebui să joace un rol fundamental în difuzarea spectacolelor de teatru și a concertelor cu regularitate, iar posturi TV cu deschideri comerciale, pe diferite nișe de consum, ar putea adapta difuzarea unor asemenea conținuturi la grila de programe, în intervale orare strategice.

PARTEA A III-A

40 DE MĂSURI PENTRU RELANSAREA SECTORULUI CULTURAL DUPĂ PANDEMIE

Campanii puternice precum *#culturecheznous*, în Franța, *#laculturaentucasa*, în Spania, *Portugal#TakesTheStage*, în Portugalia, nu au avut un echivalent puternic în România. Exemplul *#suntdoarunom* ne arată că politica formelor fără fond încă ia locul proiectelor de țară și al mentalităților care pot relansa viabil sectorul cultural. Pentru aceasta, am dezvoltat un plan de 40 de măsuri, pe timp scurt, mediu și lung, pentru relansarea sectorului cultural în toate subdomeniile lui, asumând că adevăratul *lockdown* pe care îl trăim este în orizontul viziunilor și strategiilor de redresare financiară a culturii. Astfel, am construit programul-platformă **#ROMANIANCULTUREAFTERLOCKDOWN**, în speranța că, în scurt timp, România va avea parte nu numai de măsurile de care are nevoie pentru a face dreptate sectorului cultural, asigurând continuitatea și sustenabilitatea financiară a acestuia, dar va avea și *un loc în lista U.E. a statelor care au dezvoltat proiecte inovative, model, pentru amortizarea efectelor corona-crisei în acest domeniu.*

MĂSURI PE TERMEN SCURT ȘI MEDIU

1

Prelungirea **beneficiilor de compensare** a veniturilor operatorilor culturali pe o durată de minimum șase luni, pentru a configura un item controlabil de predictibilitate și siguranță în activitatea acestora.

2

Alocarea unui **pachet de sprijin administrativ** pentru susținerea costurilor de întreținere a spațiilor de activitate a operatorilor culturali independenți, care să includă, în lista categoriilor eligibile de cheltuieli, chirii pentru ateliere/sedii și acoperirea utilităților. Această măsură este necesară de vreme ce protocolul de izolare socială impune asigurarea unui spațiu autonom și singular activității artistice a operatorilor culturali care, până în prezent, în multe dintre cazuri, își desfășoară activitățile lucrative prin coabitare în cadrul aceluiași atelier.

3

Scutirea temporară de la plata TVA a operatorilor culturali și **reluarea treptată a plății TVA în mod diferențiat**, în funcție de impactul crizei asupra fiecărui subdomeniu cultural.

4

Introducerea schemelor de granturi necompetitive în subdomeniile culturale grav impactate de pandemie.

5

Creșterea sesiunilor de finanțare a granturilor competitive cu fonduri nerambursabile în proporție de 100% până la jumătatea anului 2021, cu accent pe *producția și distribuția spectacolelor*, respectiv pe rezidențe artistice, aceste două dimensiuni fiind cel mai afectate, din pricina sistării mobilității artistice, în urma pandemiei.

6

Creșterea sesiunilor publice de finanțare a proiectelor competitive din domeniul cultural prin două sesiuni suplimentare, una la finalul anului 2020 și una la începutul anului 2021, prin suplimentarea bugetului. Acestea pot urma două direcții tematice consacrate studiului și analizei impactului pandemiei asupra sectorului cultural, una utilizând forme de artă pentru a surprinde modificarea vieții sociale și adaptarea indivizilor la protocoalele de izolare și carantină, alta vizând surprinderea, prin instrumente artistice, a efectelor sociale și afective ale pandemiei asupra vieții în comunitate și idealului de solidaritate, după aplicarea măsurilor de relaxare.

7

Reluarea activităților publice din sectorul cultural prin redeschiderea spațiilor de spectacol sub respectarea unui protocol de norme sanitare și impunere a criteriilor de distanțare socială.

8

Crearea unui protocol unitar de norme pentru reorganizarea ergonomică a sălilor de spectacol prin implementarea recomandărilor INSP [alocarea unui spațiu de 6mp pentru fiecare scaun, un număr maxim de spectatori calculat proporțional cu capacitatea sălilor etc.].

9

Lansarea unei platforme digitale centralizate care să cuprindă planuri, măsuri și soluții pentru sprijinirea operatorilor de stat și independenți din sectorul cultural, după pandemia provocată de coronavirus. Rolul principal al acestei platforme va fi acela de a oferi consultanță online [sfaturi juridice și economice] pentru operatorii culturali privind soluționarea problemelor din subdomeniile lor de activitate, provocate de suspendarea temporară sau definitivă a activităților publice.

10

Stimularea sistemelor de achiziție online a biletelor la spectacole.

11

Achiziționarea aparatelor de validare a biletelor de spectacol, pentru a respecta normele distanțării sociale la accesul în sălile de spectacol.

12

Optimizarea spațiilor de intrare și ieșire din instituțiile culturale și din sălile de spectacol pentru dezvoltarea unor circuite separate de acces, în vederea respectării standardelor de igienă și distanțare socială.

13

Realizarea, cu sprijinul experților din fiecare subdomeniu al sectorului cultural, a unei platforme digitale de analiză a viitorului practicii artistice românești în condițiile postpandemiei.

14

Intensificarea evenimentelor culturale în aer liber prin gestionarea unui număr de participanți corespondent cu suprafețele disponibile și normele de distanțare socială.

15

Adoptarea formatului evenimentelor culturale în regim drive in, ca urmare a licențierii temporare a transmisiilor, prin identificarea și optimizarea spațiilor disponibile, în urma unui parteneriat sustenabil între Ministerul Culturii și autoritățile locale. Inclusiv parcare Ministerului Culturii ar putea găzdui asemenea evenimente.

16

Debirocratizarea procesului de depunere a aplicațiilor de finanțare atât pentru schemele de granturi competitive cât și pentru cele necompetitive, prin depunerea exclusiv online a dosarelor de concurs.

17

Crearea campaniei publice #filmulromânescacasă, prin care televiziunea publică va difuza cu regularitate producții cinematografice românești, achiziționând licențele de difuzare și contribuind astfel la promovarea acestor produse culturale în rândul maselor. Această campanie poate fi dublată de întărirea parteneriatului dintre subdomeniile complementare, precum industria audiovizualului și artele teatrale, prin difuzarea unor piese de teatru românești de către televiziunea națională.

18

Reactivarea fondurilor de finanțare culturală care în perioada pandemiei au redirecționat o parte sau integral lichiditățile către sistemul de sănătate.

19

Optimizarea spațiilor din culise și din cabinele artiștilor pentru a respecta distanța socială.

20

Demararea unei campanii publice informative cu privire la particularitățile respectării măsurilor de igienă în spațiile și instituțiile culturale și implicațiile măsurilor prudențiale adoptate pentru combaterea răspândirii coronavirusului, **plecând de la specificul fiecărui subdomeniu** [de exemplu, există diferențe radicale între sala de cinema și sala de teatru].

21

Deschiderea unui TELVERDE dedicat operatorilor culturali prin care experți din subdomeniile sectorului ar putea oferi *consultanță gratuită* în probleme precum accesarea unor linii de finanțare, alocarea unor *spații de activitate artiștilor* [ex. *ateliere*] *cu sprijinul Ministerului Culturii, în limita incintelor disponibile, identificarea unor parteneri pentru dezvoltarea proiectelor culturale, respectiv constituirea unor grupuri țintă pentru diverse huburi culturale.*

MĂSURI PE TERMEN LUNG

22

Dezvoltarea fondului de urgență al culturii pentru constituirea pachetelor de sprijin financiar alocate operatorilor culturali, prin **proiectarea granturilor de salvagardare, stimulentele financiare și liniilor adiționale de finanțare în mod diferențiat, în funcție de gradul de risc și claritate este expus fiecare subdomeniu cultural în parte.**

23

Introducerea unui program prin care la împlinirea vârstei de 18 ani, tinerii români vor primi din partea guvernului o sumă de bani pe care o pot folosi exclusiv pentru achiziția de cărți și de bilete pentru participarea la spectacole de teatru, vizite la muzee și concerte.

24

Introducerea tichetelor culturale în valoare de 1450 lei, pentru angajații din sectorul bugetar, ca echivalent al tichetelor de vacanță, cu fonduri alocate de Guvernul României. Acestea reprezintă un instrument prin care creșterea consumului produselor culturale și democratizarea accesului la cultură se vor realiza cu avantaje în egală măsură pentru artiști și pentru public, această strategie constituind totodată o formă de stimulare fiscală suplimentară a mediului privat din sectorul cultural.

25

Numirea de îndată a unui comisar pentru coordonarea celui mai important proiect cultural pe care România îl are în față, cu potențial turistic, economic și social, pe plan local și național, anume, **Timișoara, Capitală Europeană a Culturii 2021.**

26

Reconfigurarea Strategiei Naționale pentru Cultură plecând de la efectele financiare ale pandemiei asupra subdomeniilor acestui sector.

27

Dezvoltarea unui sistem de protecție și asigurare socială a artiștilor, cu misiunea de a oferi nu plase temporare și nesustenabile de siguranță, activabile numai în condiții speciale precum epidemia de coronavirus, ci soluții viabile pe termen lung. În acest sens, nu numai activitatea profesională a artiștilor este un criteriu pentru proiectarea acestui sistem, ci și viața de după încheierea activității profesionale: *un fond de pensii pentru operatorii culturali independenți,* constituit în urma alocării unui procent din impozitarea drepturilor de autor, de pildă, la un anumit interval de timp, ar putea fi o măsură pe termen lung care contribuie la protecția socială a acestei categorii vulnerabile.

28

Dezvoltarea unor axe de finanțare a proiectelor culturale competitive în baza principiilor generatoare de venituri regionale, vizându-se valorizarea culturii locale și dezvoltarea rurală a comunităților defavorizate prin intervenția operatorilor culturali.

29

Evaluarea potențialului economic al instituțiilor de cultură în vederea constituirii unor instrumente de susținere diferențiată pentru reluarea activității publice a acestora și stimularea creșterii veniturilor bugetului de stat.

30

Creșterea ratei de absorbție a fondurilor europene prin accesarea liniilor de finanțare a accesibilizării și digitalizării patrimoniului cultural, vizând, ca efect pe termen mediu, *creșterea locurilor de muncă a operatorilor culturali implicați în procesul de digitalizare,* și ca efect pe termen lung, *internaționalizarea formelor de patrimoniu cultural național în urma accesului virtual al consumatorilor de cultură la acesta.*

31

Înființarea unui program de burse pentru scriitori, stimulând scrierea ficțională și nonficțională dedicată analizei consecințelor lockdownului asupra solidarității în singurătate și valorificării potențialului terapeutic al artei.

32

Dezvoltarea programului *Defying Lockdown: Romanian Culture Abroad*, prin constituirea unui grup de experți din fiecare subdomeniu cultural în vederea elaborării strategiilor de promovare a culturii române în plan internațional, postpandemie.

33

Dezvoltarea unei rețele a statelor de la Marea Neagră în vederea corelării priorităților culturale și turistice cu strategiile de relansare a economiei postpandemie.

34

Analiza locurilor de muncă din instituțiile culturale de stat, observând care sunt mijloacele prin care o parte a angajaților pot desfășura activitatea în regim *work from home*, fără ca acest lucru să afecteze, postpandemie, fidelizarea și mobilitatea angajaților.

35

Dezvoltarea unei platforme culturale alternative târgurilor de carte din România, pentru a stimula competiția dintre operatorii culturali din domeniu și creșterea vânzărilor din industria de carte, impactată de pandemie.

36

Înființarea unor *uniuni cvasisindicale ale operatorilor culturali*, cu o agendă de lucru concentrată exclusiv asupra formelor de protecție și asigurare socială a artiștilor.

37

Dezvoltarea unui apel de proiecte bilaterale sau transfrontaliere pentru relansarea sectorului cultural, folosirea instrumentală a potențialului terapeutic al artei pentru a crește comunicarea participativă dintre cetățeni și a diminua efectele negative ale izolării sociale, respectiv pentru studierea, prin recurs la artă și noile tehnologii, a conduitelor sociale din timpul pandemiei.

38

Reconfigurarea parteneriatului dintre mediul privat și de stat în vederea dezvoltării *antreprenoriatului artistic* ca direcție strategică pentru intervenția culturală și stabilizarea securității financiare a culturii în ansamblu, prin capacitatea de a genera venituri atât pentru fondul de dezvoltare, cât și pentru fondul de urgență ale sectorului cultural.

39

Dezvoltarea parteneriatelor strategice cu companii cheie din mediul corporate care, prin prioritățile și specificul programelor de CSR, pot lansa forme de sprijin și finanțare pentru artiștii independenți.

40

Intensificarea și promovarea rezilienței prin cultură, ca direcție strategică a reconfigurării vieții sociale în ansamblul său, postpandemie.

De curând, U.E. a alocat 33 de miliarde de euro pentru România, dintre care 21 sunt nerambursabile, sub formă de granturi, iar 12 reprezintă credite cu dobândă mică. Din acest punct de vedere, inserția proiectelor competitive ca platforme de lucru pentru artiști și experți din domeniul culturii s-ar putea face în această linie bugetară suplimentară, prevăzută în planul Noua Generație U.E., pusă la dispoziția statelor europene, în mod diferențiat, ca parte a programului de relansare economică postpandemie.

În încheierea acestui program de măsuri, este important să conștientizăm împreună faptul că **e regretabil că trebuie să se facă presiune politică pentru protecția socială a artiștilor, în contextul în care lumea artei nu este o lume a partidelor, ci a civilizațiilor, deci a societăților în ansamblul lor.**

Măsurile sugerate în acest raport, sub semnul platformei **#ROMANIANCULTUREAFTERLOCKDOWN** pleacă, în egală măsură, de la contextul slabei investiții pe care românii o fac lunar în activități culturale. Potrivit statisticilor publicate în Barometrul de Consum Cultural pe 2018, românii cheltuiesc în medie 27 de euro/lună, media europeană fiind de cinci ori mai mare. Or, aceste cifre aveau relevanță înainte de pandemie. Impactul financiar al corona-crisei asupra veniturilor va conduce la scăderea cuantumului mediu investit în achiziția de produse culturale. Ministerul Culturii trebuie să dezvolte în egală măsură politici publice pentru stimularea consumului produselor culturale în rândul categoriilor dezavantajate și al categoriilor cu venituri mici, respectiv medii. Statistica ne arată că profilul persoanelor care au practicat cel puțin o dată pe săptămână activități culturale non-publice cuprinde 39% persoane cu venituri de până în 1200 lei și 2% persoane cu venituri de peste 5000 lei; dintre acestea, 30% din prima categorie de respondenți achiziționează reviste și numai 29% cărți. Totodată, 39% dintre respondenții cu venituri de sub 1200 lei au vizitat cel puțin o dată pe an un muzeu sau o galerie de artă, 22% dintre ei au mers la evenimente culturale și 39% au mers la cinematograful. Aceste aspecte sunt relevante atât pentru a urmări subdomeniile culturale frecventate de mase dar și pentru a stabili relevanța unor subdomenii în funcție de accesibilitatea activităților și a produselor culturale oferite pentru anumite categorii de consumatori, în funcție de venitul lor lunar. Înainte de pandemie, teatrele reprezentau alegerea a cca 35% dintre respondenți, spectacolele de divertisment erau preferate de 45% dintre aceștia, în vreme ce filarmonicile, operele și operele reprezentau alegerea a numai 15% dintre consumatorii de cultură. Instituțiile din urmă nu au beneficiat de o impulsivitate a consumului produselor culturale oferite nici înainte de corona-criză. Anexa 2 din cadrul acestui raport evidențiază câteva dintre subdomeniile prioritare ale consumului de cultură și justifică nevoia impunerii unor măsuri diferențiate pentru stimularea accesului maselor la acestea, în vederea minimizării impactului financiar al pandemiei.

În perioada acestei pandemii, unii artiști au căutat să supraviețuiască, alții, în funcție de resursele avute independent la îndemână, au încercat să își promoveze creațiile. Nimeni nu vrea să fie lăsat în urmă. Nu de teama că publicul va uita de artiști, ci de teama că autoritățile îi vor face nevăzuți, un timp. Pandemia va modifica radical receptarea actului artistic și cultural. Pe măsură ce vom intensifica digitalizarea formelor de cultură și de patrimoniu, mediul virtual va aduce sectorului cultural noi vulnerabilități, greu de gestionat, care necesită resurse pe măsură. *Pirateria culturală*, la care segmentul audiovizual este cel mai expus, urmat de piața de carte, și *hackingul*, reprezintă două amenințări pentru care sectorul cultural va trebui să sugereze forme de securitate și control, fără a aduce atingere promovării și difuzării, tot mai largi, în audiențe tot mai diversificate, a actului cultural.

Pandemia a generat un spațiu în care paradigmele politicilor publice au asumat combaterea răspândirii bolii ca principală prioritate, însă adevărata vocație pe care acestea vor trebui să o adopte de aici înainte este aceea a *biopoliticii*, **a gândirii contractului social și a programelor de guvernare plecând de la fenomenul vieții**. Or, un *umanism politic* care să își inspire principiile și valorile din temeiurile vieții nu poate performa în absența unei platforme culturale care să îi disemineze conținuturile. Există *un potențial biopolitic al artei*, al surprinderii dinamicii vieții și formelor ei de dezvoltare. Din acest punct de vedere, politica va avea șansa de a prelua, din lumea artei, un principiu al proiectării distanței ca sursă de apropiere, de creare a unor comunități empatică și flexibile, care se solidarizează prin cultură. Deși artiștii au creat arta de amorul artei în mod nediferențiat pentru audiențele lor, factorul politic a eșuat în a propune măsuri echitabile pentru susținerea lor unitară, absența unor strategii de redresare a unor subdomenii ale sectorului cultural dezvoltând categorii nu doar vulnerabile, ci *discriminate*.

**Prin cele 40 de măsuri
pentru relansarea sectorului
cultural după pandemie, platforma
#ROMANIANCULTUREAFTERLOCKDOWN
poate fi proiectul egalității de șansă
al operatorilor culturali din mediul de
stat și privat, la o redresare economică
progresivă și sustenabilă a acestora.**

Nu este un program care asigură perspective
sănătății sectorului cultural numai postpandemie.

Prin măsurile propuse, această platformă are
potențialul de a genera normalitatea care,
nici înainte de corona-criză, nu fusese
desăvârșită în sectorul cultural.
Acest document este, prin spiritul său,
un manifest împotriva *lockdown*ului
culturii române, prin acomodarea potențialului
biopolitic al artei și al strategiilor de guvernare
biopolitică la direcțiile proeuropene de relansare a
sectorului cultural în ansamblu.

ANEXA I

Situația eșalonată a sumelor în lei virate lunar de către Compania Națională Loteria Română S.A. în conturile AFCN, în perioada 2015-2020

Luna/An	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ianuarie	-	7.283.001,85	2.563.401,20	2.947.953,65	3.069.144,69	3.683.603,59
Februarie	-	1.915.876,40	2.151.510,95	2.614.409,89	2.565.932,16	2.809.932,89
Martie	-	1.922.889,54	2.067.054,99	2.463.301,32	2.554.001,68	2.908.482,63
Aprilie	827.433,24	2.119.768,95	2.357.241,59	2.810.355,47	2.906.179,13	1.693.277,28
Mai	1.230.608,24	2.062.537,42	2.309.181,71	2.548.653,25	2.713.895,95	14.826,65
Iunie	1.155.114,08	2.067.338,06	2.089.341,90	2.458.245,48	2.641.145,16	-
Iulie	1.090.380,44	1.907.966,43	2.030.002,93	2.375.098,81	2.290.922,86	-
August	1.133.413,31	2.003.609,06	2.199.012,94	2.565.344,33	2.475.647,54	-
Septembrie	1.280.984,97	2.005.577,88	2.319.851,11	2.433.522,93	2.713.708,23	-
Octombrie	1.306.402,95	2.077.315,96	2.334.432,80	2.537.908,23	2.768.730,98	-
Noiembrie	1.373.853,75	2.240.905,60	2.551.479,10	2.657.407,04	2.867.318,58	-
Decembrie	1.389.798,90	2.166.522,53	2.536.780,78	2.688.039,72	2.956.577,40	-
TOTAL	10.787.989,88	29.773.309,68	27.509.292,00	31.100.240,12	32.523.204,36	11.110.123,04
SUMA TOTALĂ	142.804.159,08 lei /29.500.000 euro					

În perioada **2015-2019** se constată că cea mai mare sumă primită de AFCN din partea Loteriei Române a fost **32.523.204,36 lei**, încasată în 2019. În anul 2020, finanțările primite de operatorii culturali din partea AFCN în timpul sesiuni a II-a a proiectelor culturale competitive au avut la bază **11.110.123,04 lei** din partea Loteriei Române.

În anul **2015**, sumele alocate de Loteria Română către AFCN au fost virate începând cu luna aprilie. Din totalul de **10.787.989,88 lei**, cea mai mare sumă virată a fost înregistrată în luna **decembrie**, în valoare de **1.389.798,90 lei**.

În anul **2016**, sumele alocate de Loteria Română către AFCN au atins valoarea totală de **29.773.309,68 lei**. Cea mai mare sumă lunară alocată a fost înregistrată pentru luna **ianuarie**, în valoare de **7.283.001,85 lei**.

În anul **2017**, sumele alocate de Loteria Română către AFCN au atins valoarea totală de **27.509.292,00 lei**. Cea mai mare sumă lunară alocată a fost înregistrată pentru luna **ianuarie**, în valoare de **2.563.401,20 lei**.

În anul **2018**, sumele alocate de Loteria Română către AFCN au atins valoarea totală de **31.100.240,12 lei**. Cea mai mare sumă lunară alocată a fost înregistrată pentru luna **ianuarie**, în valoare de **2.947.953,65 lei**.

În anul **2019**, sumele alocate de Loteria Română către AFCN au atins valoarea totală de **32.523.204,36 lei**. Cea mai mare sumă lunară alocată a fost înregistrată pentru luna **ianuarie**, în valoare de **3.069.144,69 lei**.

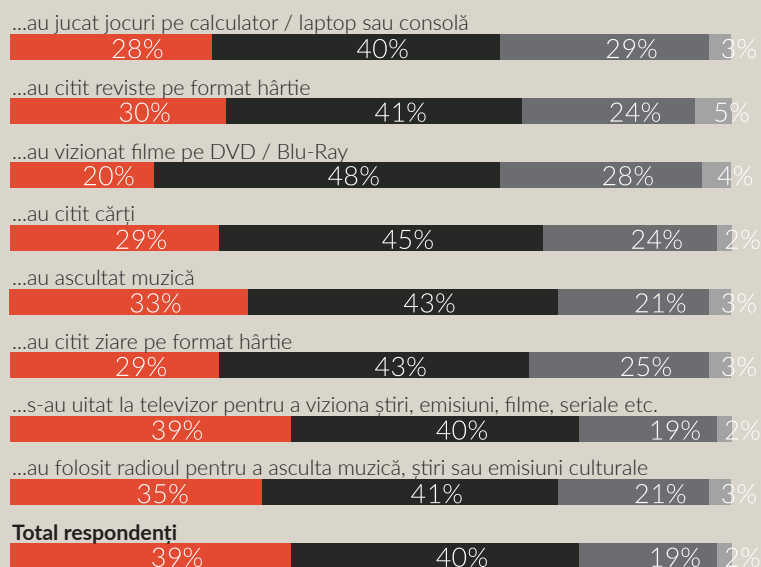
În anul **2020**, până în prezent, sumele alocate de Loteria Română către AFCN au atins valoarea totală de **11.110.123,04 lei**. Cea mai mare sumă lunară alocată a fost înregistrată pentru luna **ianuarie**, în valoare de **3.683.603,59 lei**.

ANEXA II

Diferențierea subdomeniilor vulnerabile în termenii consumului de cultură (pre)pandemic, pe baza datelor extrase din Barometrul de Consum Cultural 2018, elaborat de Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală

Profilul persoanelor care au practicat cel puțin o dată pe săptămână activități culturale non-publice, în funcție de venit

● Sub 1200 lei ● 1201-2200 lei ● 2201-5000 lei ● Peste 5000 lei

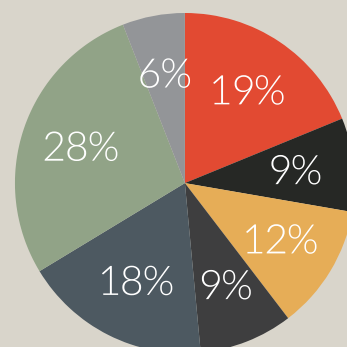

Statistica ne arată că în rândul categoriilor de persoane cu un venit sub 1200 lei pe lună, industria de carte și industria jocurilor online reprezintă ultima alegere a românilor pentru investiția în activități culturale. Televizorul este principala sursă de furnizare a produselor culturale [emisiuni, filme, seriale etc.]. Categoriile de persoane cu venituri medii investesc echilibrat în industria de carte, muzicală, audiovizualului. Totuși, chiar și persoanele cu venituri mari lasă industria de carte în urmă: numai 2% investesc în cărți, 5% preferând reviste.

Totodată, dacă înainte de pandmie, 19% dintre români justificau neparticiparea la activitățile culturale prin prisma prețului ridicat al biletelor, majorarea costurilor după corona-criză va lărgi, în mod predictibil, categoria românilor care consideră că produsele și activitățile culturale sunt inaccesibile financiar.

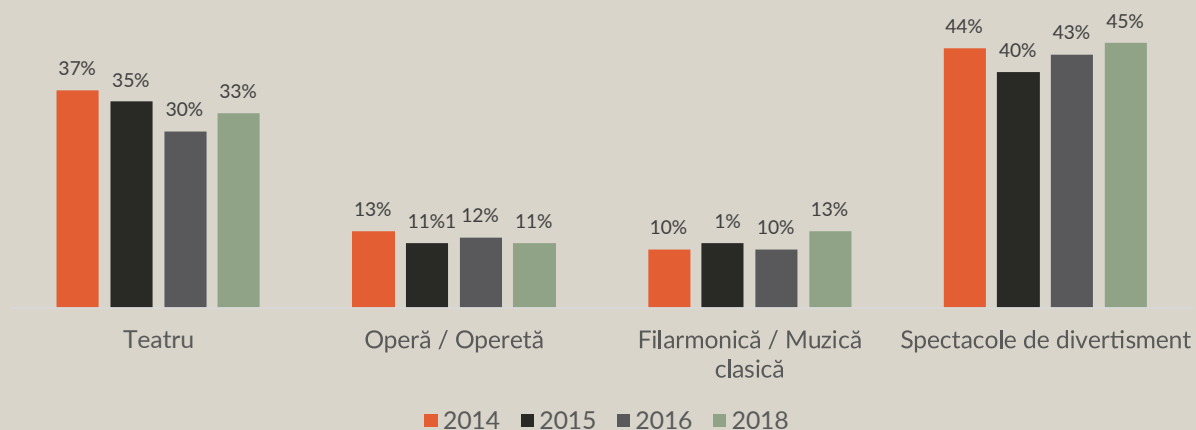
Motivații de participare [Care a fost principalul motiv pentru care nu ați mers la spectacole?]

- Prețul ridicat al biletelor
- Am puține opțiuni de calitate pentru această activitate în localitatea mea
- Am o problemă de sănătate / dizabilitate ce îmi îngreunează participarea
- Nu am avut suficiente informații
- Nu există o instituție / un spațiu pentru această activitate în localitatea mea
- Nu e cazul
- Nu știu / Nu răspund

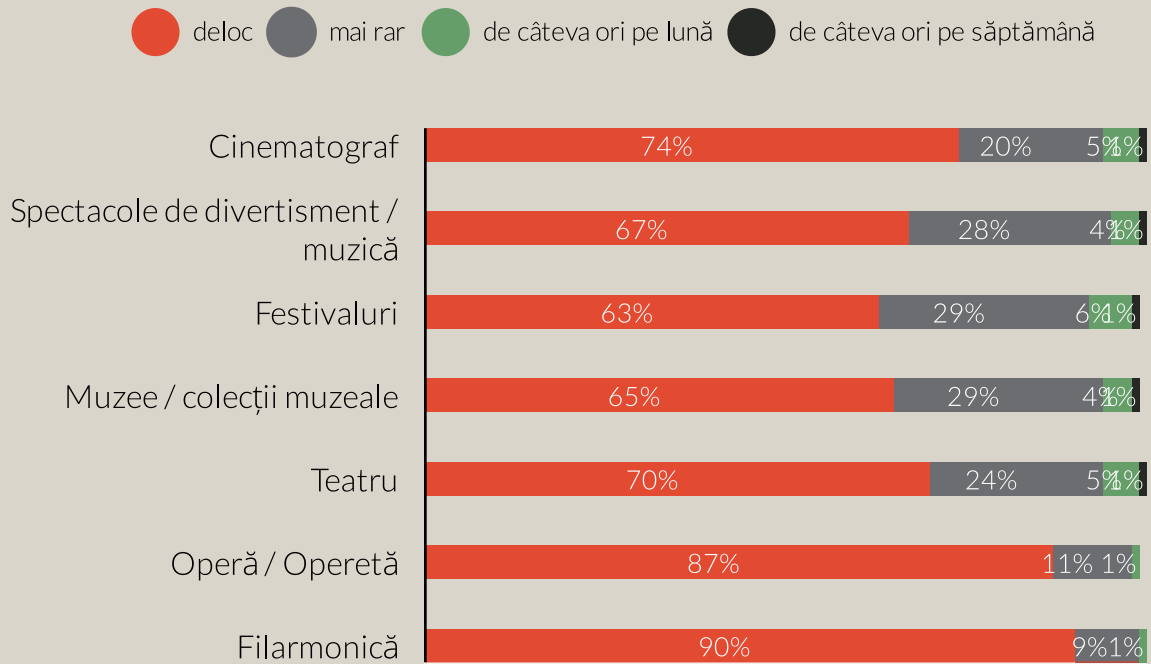
Operele, operetele și filarmonicile sunt preferate în proporție de 15% de respondenți pentru participarea la activități culturale, motiv pentru care un plan distinct de stimulare a creșterii accesului la cultură prin prisma acestor instituții este necesar în perioada imediat următoare. Instituțiile culturale slab frecventate înainte de corona-criză sunt cele care vor fi cel mai afectate, economic, de suspendarea activităților publice.

Frecvența participării la spectacole [2014-2018]

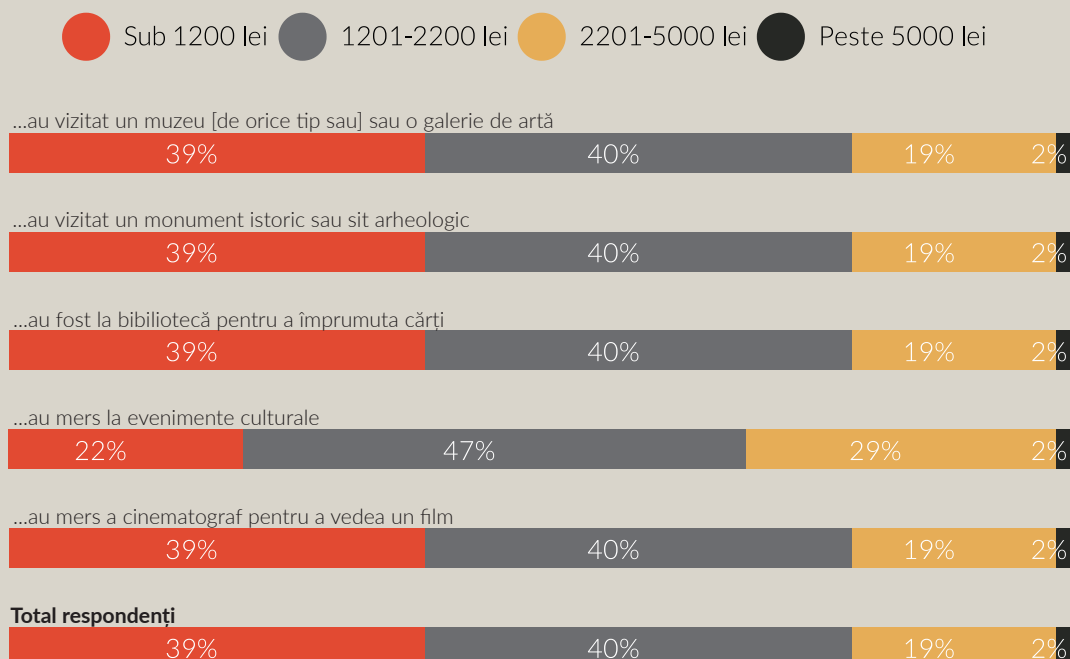
Cel mai des românii recurg la cinematografe, festivaluri și spectacole de teatru pentru petrecerea timpului liber. Consumul cultural public indică o frecvență rară a filarmonicilor, pentru cca 10% dintre respondenți.

Consumul cultural public și frecvența acestuia

Cca 47% dintre românii cu venituri medii merg la evenimente culturale: acest procent, care subclasează consumul validat în industria de carte, film și în sectorul muzeal ar trebui să impulsioneze reluarea progresivă a activităților publice performative de tipul spectacolelor și festivalurilor, ghidând strategia de redeschidere a instituțiilor de profil care oferă asemenea produse și activități culturale.

Profilul persoanelor care au participat cel puțin o dată pe an la activități cu caracter cultural, în funcție de venit

IONUȚ VULPESCU

PREȘEDINTE INTERIMAR AL CONSILIULUI NAȚIONAL AL PSD,

FOST MINISTRU AL CULTURII

BUCUREȘTI, IUNIE 2020